

Wikipedija je jedan od najvrjednijih plodova interneta. Možda i jedan od najneočekivanijih, a svakako nije ono što su mislili njeni začetnici Jimmy Wales i Larry Sanger. Oni su počeli internetsku enciklopediju Nupedia u ožujku koju su kontrolirali tim stručnjaka i odobravali članke. Trajala je od ožujka 2000. do rujna 2003. Glavni je problem Nupedije bio što je u prvoj godini bio odobren samo 21 članak. Nastavak Nupedije, Wikipedia, koju se uređuje suradnjom, a sadržaj se praktično stalno mijenja, dopunjuje i ispravlja, samo u prvom mjesecu kao gotovo anoniman web koju su pokrenuli pokretači Nupedije, od sredine do kraja rujna 2003. godine imala je već 200 članaka, a do kraja godine 18.000 članaka.

7. NAJPOSJEĆIVANIJI WEB S 365 MILIJUNA ČITATELJA

Wikipedia danas ima 30 milijuna enciklopedijskih članaka, uređuje je 77.000 stalnih dobrovoljnih suradnika, a podatak iz srpnja kaže da širom svijeta ima 365 milijuna čitatelja te je sedmi najposjećivaniji web. I sve to kao neprofitna organizacija koja, po želji njenih osnivača, takva treba i ostati.

Najobilnija je, dakako, na engleskom jeziku sa 4,3 milijuna članaka. Nije za odbaciti Wikipedia ni na ostalih 286 jezika i govora, pa i inačica na latinskom ili esperantu. Posebno je dragocjena nekim izumirućim jezicima i nekim zemljama koje nemaju druge infrastrukture za pohranu cjelovitih znanja. Tako su se i jezici naroda bivše Jugoslavije, koje odlično razumijemo i bez posebnih tečajeva stranih jezika, prilično udobno odomaćile u društvu Wikipedijinih jezika. Wikipedija srpskim s gotovo 224 tisuće članaka, bosanskim s gotovo 47 tisuća članaka te hrvatskim koji je nedavno premašio 140 tisuća članaka.

S obzirom da i sam ponekad nešto napišem za Wikipediju malo je bolje poznajem pa neke reference volim provjeriti u više raznih jezika. Eto, nedavno sam za bolest giht, koja se samorazumljivo u njemačkoj Wikipediji zove Gicht, saznao da se na engleskom zove gout. I

inače se uglavnom služim engleskom, ali se koji put služim i drugim poznatim jezicima, pa čak i Wikipedijom na srpskohrvatskom, gdje među njenih gotovo 89 tisuća članaka pronađem poneku meni potrebnu činjenicu, a koja je beznačajna za globalnu enciklopediju. A nema je u hrvatskoj. Kad ih nema ni u spomenutima, pomažu makedonska i slovenska. Upoznao sam neke ljude koji organizirano pune hrvatsku Wikipediju i doznao da se podosta članaka razmjenjuje sa srodnim jezicima, jer je to takvo pravilo: posuđivanje i razmjenjivanje. Prepisuje se kritički i iz onih tiskanih izdanja kojima su istekla autorska prava, pa i iz najstarije Encyclopaedie Britannice. Naravno, iz najsvježijih izdanja, ali neka su znanja i onako za vječnost. Svi koji pišu odriču se vlastitih restriktivnih autorskih prava.

NAJKOMPLETNIJA ZBIRKA ZNANJA

Wikipediju kritiziraju da ima netočnosti, da su poneki članci ispod razine struke, da je neakademski sklona dodavanju trivijalnih informacija, da su poneke tvrdnje nepotkrijepljene, da je izložena zlonamjernim izmjenama jer u njoj piše baš svatko... Takve tvrdnje izriču ili hohštapleri, ili oni nepopravljivo štavljeni akademski snobovi koji i inače za sebe smatraju da su »viša rasa«. Wikipedija ima prilično dobro razrađen sustav samokontrole i zaštite. Autori nisu anonimni, a inzistira se na što vjerodostojnijim referencijama. Autorski se sporovi razrješavaju raspravama temeljenima na činjenicama, a »divljake« izbacuju urednici koje se izabire među dokazanim i produktivnim autorima. Wikipedija se tako pročišćava i stalno unapređuje te je danas najkompletnija zbirka znanja, kako znanstvenih, tako i onih trivijalnih, iz popularne kulture, vezanih uz aktualne događaje – čak i one koji se upravo odvijaju.

Svojim sam očima gledao kad se članku o kardinalu Ratzingeru promijenio naslov u Benedict XVI. i to prije svih drugih agencija i medija! Da, u Wikipediji ima više nego dovoljno fanatika, činjenica da se trude i činjenice držati ažurnima, ako može i u gotovo stvarnom vremenu. Rekoh, i sam sam pisao u Wikipediji, a i ponekad se znao potući za svoje stavove, ali nikad u hrvatskoj! Bio sam sumnjičav prema onome na što sam u njoj nailazio u svakodnevnom poslu, a za moj je ukus podosta toga znalo biti pogrešno, nategnuto, posve problematično pa i tendenciozno. Mnogo više vrijednosnih sudova nego što ih treba biti, mnogo manje činjenica tamo gdje ih notorno mora biti. Hrvatska je Wikipedija po tom mom privatnom iskustvu pravi primjer zašto bedasti urednici u novinama i na televiziji zabranjuju novinarima da im ona bude glavni izvor. Znao sam zaviriti i u rasprave o nekim spornim temama i nije mi se svidjelo kako je u nekim slučajevima pala presuda. Hvalabogu, ima bezbroj drugih izvora, pa i wikipedija, a s jezicima nemam problema. Slično mišljenje registrirao sam i u kolega u čije dojmove ne sumnjam. A ako ne možeš nešto promijeniti, onda im se nećeš pridružiti, jedina je razumna taktika. I onda se dogodilo nešto tipično za takve pristupe, a potom i ono što je moguće samo na internetu.

NETKO JE NAPOKON VIKNUO »KRALJ JE GOL!«

Tipično za takve pristupe jest da se negativnom selekcijom autora sadržaj neumitno provincijalizira i automarginalizira. Narodnim jezikom, hrvatska je Wikipedija postala beznačajna čemerna provincija u kojoj se iz samoj toj ekipi poznatih razloga ne prakticira »prepisivanje« i dopunjavanje već gotovih članaka iz usporedne na srpskom jeziku. Nema ni dovoljno ljudi koji bi prilagođivali sadržaj i iz drugih jezika, ali zato ima onih koji ne rade po člancima ništa drugo nego ga »lektoriraju« na ritualnu turbohrvaštinu s početka devedesetih godina.

A onda se dogodilo da je netko napokon viknuo »Kralj je gol!«

Na Facebooku je pokrenuta stranica » [Razotkrivanje sramotne hr.wikipedije](#) « na kojima svoja iskustva i zapažanja izlažu oni koji su ogorčeni putem kamo se usmjerava Wikipedija na hrvatskom jeziku. I tu se odjednom vidjela »šuma«, jer ih je mnogo donijelo »svoje drvo«. Ukratko, razobličeno je i nastavlja se razobličavati sustavno trovanje hrvatske Wikipedije najmračnijim i najnehumanijim klerofašističkim revizionizmom. Jer, doista, tko bi odjednom pročitao sve?

Pa se tako Tomislav Bali u blogu [Stupor Mundi](#) u samo jednom danu zabavio svojim područjem ekspertize, uskom temom hrvatskog ranog srednjovjekovlja, povijesnim razdobljem tako omiljenim za plasiranje nacionalističkih mitova. Tomislav Bali ne samo da zamjećuje neažurnosti i netočnosti, pa i golu neukost, nego i to da ne nedostaje nijedna izmišljotina koja je u nekim vremenima bila pretočena u mit: od tvrdnji o dokumentima o kojima nigdje nema traga do nepostojećih mitskih »dokumenata«. Tomislav Bali ustanovljava da se u devetogodišnjoj povijesti hrvatske Wikipedije ondje isprofiliralo samo 19 administratora, vrhovnih arbitara nad 140 tisuća članaka za sva područja. Jednostavno, nije moguće da ih u tom vremenu samo toliko isprofiliralo na prirodan način, nego to upućuje na odabir. O tome da njih 19 može kompetentno nadzirati ama baš sva područja znanja – još manje. Ali iskustva kažu da se posve određena područja drže vrlo čvrsto, uključujući da »nepodobne autore« snađe ono što na ostalim wikipedijama snalazi vandale.

RIJEČI IZLIKE ZA USTAŠKI REŽIM

Jer, kako se može dogoditi da u članku o ustaškom logoru Jasenovcu, kao relevantno piše da se ondje igrao nogomet, i to u raznobojnim dresovima. Izlažu se apsurdne tvrdnje da su partizani u Jasenovcu fotografirali ljude koje su sami pobili, navodeći da su to »žrtve ustaškog režima«, da je »postojao glazbeni orkestar i izvodile su se razne priredbe, te je svaka radionica imala svoju nogometnu momčad i dresove«. U zaključku članka o Jasenovcu navode se razne brojke, ali se napominje da je »481 broj žrtva koji je jedini empirijski potvrđen.« A ne piše da postoji [poimeni popis](#) od 83.145 ubijenih?

I uopće, za ustaški režim i njegove marionetske čelnike, nerijetko i okorjele zločince, pronalaze se rječite izlike gdje god je to moguće, a u gdje nije, a na primjer za antifašizam nema lijepih riječi. Ni slučajno da bi se npr. spomenulo kako je u NOB-u kao narodnom pokretu na čijim je temeljima i ustav današnje Hrvatske, sudjelovalo 118 katoličkih svećenika i klerika od kojih su njih 43 ubili okupatori i njihovih pomagači. Od tih živih, 52 su Hrvati, 21 Slovenac, a 2 su Poljaci. Također svakako treba spomenuti i osudu ustaškog fašističkog pokreta koju je župnik crkve sv. Marka, kanonik msgr. dr. Svetozar Rittig izrekao još 28. studenog 1929. na sjednici Gradskog vijeća Grada Zagreba, a koji je 1941. morao bježati iz Zagreba pred ustašama koji su ga namjeravali uhapsiti. Poznat je i govor monsinjora Rittiga na II. zasjedanju Zemaljskog antifašističkog vijeća narodnog oslobođenja Hrvatske iz listopada 1943. godine i njegova aktivna uloga u širenju antifašizma među hrvatskim svećenstvom u borbi protiv okupatora i njegovih pomagača za vrijeme Drugog svjetskog rata. Te su činjenice izbačene iz teksta o antifašizmu, ali je umjesto njega dopisan ovaj komentar:

»Komunistički pokret Josipa Broza ne može se, međutim, mjeriti s istim mjerilima kao i pokreti otpora nacizmu i fašizmu u zapadnom svijetu: nakon rata 1945. Hrvatska nije dobila demokraciju, nego drugi oblik diktature i strahovlade.« Ili »Antifašizam nije nestao nakon 2. svjetskog rata. Komunistička Istočna Njemačka podigla je u Berlinu Antifašistički zaštitni zid kako bi onemogućila bijeg stanovnika u Zapadnu Njemačku.« Valja naglasiti da ni na jednom čitljivom jeziku Berlinski zid nije uporno nazivan »antifašističkim« osim u hrvatskoj Wikipediji.

Tako se npr. u članku o [Josipu Brozu Titu](#) pet puta spominje riječ zločin, a stavlja ga se u red masovnih zločinaca, o [Adolfu Hitleru](#) ta se riječ spominje samo dvaput, pri čemu se u drugom slučaju ti zločini relativiziraju (»... zbog razornoga djelovanja nacizma i brutalnosti koja je došla pod lupu javnosti dosta brzo (jedva 12 godina nakon Hitlerova dolaska na vlast)- Hitler je zadobio karizmatičnu auru najveća zločinca u povijesti: ocjena u najmanju ruku problematična...«), u članku o

[Anti Paveliću](#)

riječ zločin se pojavljuje samo dvaput, i to u referencijama, pri čemu je jedna u literaturi – o četničkim zločinima, a druga je o recenziji knjige Lov na zločince s news portala!

STROGO FILTRIRANE, NERIJETKO I IZVITOPERENE TVRDNJE

Hrvatska Wikipedija ima osobite riječi hvale za ustaške vođe iz doba NDH. U članku o vođi zloglasne Crne legije Juri Francetiću možete saznati da je bio »veliki rodoljub, osobno neobično hrabar i pošten«. U članku o Anti Paveliću možete saznati da je on osnovao ustaški pokret, »no organizacija u svome programu nije imala rasnu mržnju«. U članku o Maksu Luburiću, zapovjedniku koncentracionog logora Jasenovac, može se saznati da je »general Luburić

čovjek koji se na svoj način posvetio borbi za Hrvatsku«, te da je »desetine pravoslavne siročadi spašeno i smješteno u institucije koje u svom trošku održava Ustaška obrana«.

U člancima koji se tiču katoličanstva u Hrvatskoj teme, činjenice i ocjene su također pažljivo filtrirane u skladu s najcrnijim frakcijama i djelatnostima klera, kao da se radi o središnjim povijesnim osobama i događajima. A stvarnost nipošto ne može biti toliko jednoznačna. I svatko tko u dobroj vjeri, vodeći se blagodatima koje Wikipedija u svijetu pridonosi slobodnom i necenzuriranom širenju znanja – a zamjerati se može tek realizacija određenih članaka koji se uvijek mogu unapređivati – hrvatska Wikipedija postupa posve suprotno. Cjelovite, pa nekad i neugodne istine koje imaju više svojih lica i utemeljene su na činjenicama, ovdje se reduciraju na strogo filtrirane, nerijetko i izvitoperene tvrdnje.

Tako se, na primjer, kao nigdje u svijetu, pojam » [Kreacionizam](#) « tumači kao »vjerovanje u Postanak« ravnopravan »vjerovanju u evoluciju«, a evoluciju u »vjerovanje materijalista!« – i to bez ijedne referencije, toliko neizbježne more svakom piscu članaka u Wikipediji, da to mnogi doživljavaju kao vrstu uredničkoga terora u kojemu ni autori koji pišu o sebi samima nisu vjerodostojni ako nemaju vanjskih poveznica za svoje tvrdnje!

Pojam » [Inteligentni dizajn](#) « umjesto da se proglasi »na znanosti parazitirajućom ideologijom koja nikad nije otkrila ništa nova«, što bi mogla biti jedna od važećih definicija te agresivne ideologije koja se trudi provući u školstvo modernih sekularnih država kao alternativa znanstvenom tumačenju znanja, opisuje se iscrpno i opširno kao filozofski stav.

Pojam » [Rodna ideologija](#) « tumači se kao ideologija kojom se od spolnoga određenja osobe želi odvojiti pripadanje rodu, a spol i rod bi, po hrvatskoj Wikipediji, bili jedno. Naglašava se da su glavni protagonisti rodne ideologije aktivisti LGBTIQ i feminističkih udruga, što bi valjda trebalo zvučati kao psotka.

Pojam » [Klerikalizam](#) « se, naprotiv, prikazuje kao legitiman »osmišljeni program i pokret, nasuprot liberalnim koncepcijama XIX stoljeća, oblikuje među katolicima u Pruskoj u drugoj polovici XIX. stoljeća. Povod je bio otpor nastojanjima kancelara Bismarcka da ograniči upliv katoličke crkve u Pruskoj i od 1871. u ujedinjenoj Njemačkoj (kulturkampf). Otuda se u obliku društvenog pokreta širi i u druge zemlje njemačkog govornog područja, a zatim i u Hrvatsku.« Nimalo se pritom ne spominje štetnost toga pokreta na građanske slobode i demokraciju u sekularnim državama koje su povijesno dokazale svoju opravdanost. I ovaj pojam nema nijedne referencije, ali se u ničim potkrijepljenom komentaru u članku konstatira: »Danas se može

govoriti o klerikalnim elementima u stavovima nekih, uglavnom marginalnih političara, ali ne i o pravom klerikalizmu kao dosljednoj koncepciji i pokretu.«

No, upravo vatreni klerikalistički i antiznanstveni stavovi posijani su, kao ravnopravna alternativa, posvuda u temama u kojima se bave upravo radikalne klerikalne ili fašistoidne ideologije. I koliko god se urednička ekipa marljivo trudila da »dresira« svaku temu iz tih svjetonazornih zabrana, pa i krajnje neprofesionalno i protivno pravilima Wikipedije, zbog čega se nakon određenoga roka neprofesionalno obrađeni članci skidaju, ili reduciraju na format tek započetog članka, opširno su obrađene razne teorije urote i njihovi protagonisti, a besmislene zablude poput astrologije i horoskopa da su »utemeljeni na drevnim znanjima i znanstvenim postignućima« pri čemu postoji i cijela kategorija astrologije! Umjesto da se eventualno protumači kao oblik površne zabave.

FAŠIZAM – ZLO U 11 TOČAKA

Hrvatska Wikipedija kakva je danas nije samo marginalizacija jednog u svijetu korisnog i uspješnog projekta. Nije ona ni jedina u kojoj se to dogodilo. I ona na srpskom jezuku izložena je napadima povijesnih i drugih revizionista, mada ne u toliko drastičnoj mjeri. Kada kažemo da to nije samo žalosna šteta, mislimo na okolnosti koje do tako nečega mogu dovesti. Hrvatska Wikipedija kao znak da najnazadnije snage zauzimaju jedan prostor. Da se događa nešto što do jučer nije bilo moguće.

Ovo mučno zlonamjerno dezinformirajuće čudovište posve odgovara svim točkama eseja Umbeta Eca »Fašizam – zlo u 11 točaka«: kult tradicije, iracionalizam, strah od različitog, individualna i socijalna frustracija, ljudima kojima se otme identitet dodjeljuje se jedina povlastica da su rođeni u istoj zemlji, uzgaja se osjećaj poniženosti moću i bogatstvom onih koji su proglašeni neprijateljem, ne postoji borba za život nego se živi da bi se borilo, elitizam je tipični aspekt svake reakcionarne ideologije, individualna prava su prava niže vrste od kolektivnog i »fašizam govori novogovorom«. Sve je tu! Po tome je hrvatska Wikipedija ništa drugo nego čvrsto držana platforma domaćih kriptofašista, gdje se najmanje skrivaju.